

МУЗИЧНА УКРАЇНІСТИКА І СВІТОВИЙ КОНТЕКСТ

Ірина Новосядла

ФОРТЕПІАННІ ТВОРИ ДЛЯ ДІТЕЙ ВАСИЛЯ БЕЗКОРОВАЙНОГО

Стаття присвячена розгляду різножанрових фортепіанних творів для дітей західноукраїнського композитора ХХ ст. Василя Безкоровайного: обробок українських народних пісень, танців, збірки колядок «При ялинці», п'єс для ансамблевого виконання в 4 руки, оперети-казки «Червона шапочка». Тут аналізуються образно-художні та виконавські особливості творів у контексті їх дидактичної спрямованості.

Ключові слова: педагогічний репертуар, фортепіанні п'єси, навчально-методична спрямованість.

Серед західноукраїнських композиторів-емігрантів ХХ ст., які долучилися до створення фортепіанного репертуару для дітей, був Василь Безкоровайний (1880-1966), ім'я якого, як і імена інших визначних митців – І.Соневицького, Р.Савицького, В.Витвицького, С.Туркевич-Лукиjanович, О.Залеського, З.Лиська – з певних ідеологічних причин до недавнього часу були майже невідомі широкій громадськості в Україні.

Намагаючись заповнити цю прогалину в історії української музики, ряд вітчизняних науковців прилучився до вивчення творчої спадщини В.Безкоровайного – музиканта-просвітителя, композитора, диригента, педагога. Зокрема, діяльність В.Безкоровайного висвітлена в роботах Н.Голошняка, П.Медведика, Т.Воробкевич, Я.Гайдукевича, І.Полякової [2-6]. Проте в них відображені лише окремі сторони творчого доробку композитора, який ще повністю не вивчений і чекає свого дослідження.

Незважаючи на те, що значну частину творчої спадщини В.Безкоровайного складають вокальні та хорові твори, не можна не відзначити його здобутки в жанрі інструментальної музики, вагомою частиною якої є твори для дітей. Матеріалом для дослідження автору статті слугували видані фортепіанні твори В.Безкоровайного, а також копії його рукописів¹.

Народився В.Безкоровайний 12 січня 1880 р. в Тернополі. Під час навчання в Тернопільській гімназії він приватно вчився гри на фортепіано й скрипці. Його першими вчителями музики були О.Голембйовський та Ю.Нижанківський. Після закінчення Тернопільської гімназії В.Безкоровайний одночасно навчався у Львівській політехніці та консерваторії, де вивчав композицію, гармонію, контрапункт та інструментування у професорів М.Солтиса та С.Нев'ядомського. У зв'язку з погіршенням стану здоров'я він змушений був зробити на кілька років перерву у навчанні для лікування на Адріатичному узбережжі, в Абаці, а потім – на Гудульщині. Після повернення з лікування

¹ Копії рукописів, а також каталог фортепіанних творів для дітей В.Безкоровайного надані п.Богданом Безкоровайним, за що автор статті висловлює йому щирі вдячність. На даний час Сімферопольське міське науково-творче товариство В.Безкоровайного, яке очолює п.Богдан Безкоровайний, займається виданням фортепіанних творів композитора.

В.Безкоровайний продовжував навчання на філологічному факультеті Львівського університету. Працюючи в різних містах Західної України, композитор брав активну участь у музично-громадському житті. Вболіваючи за національно-патріотичне виховання дітей, прищеплення їм почуття любові до рідної землі, до її культурних надбань, В.Безкоровайний не міг залишатись осторонь музично-освітнього процесу. Учителюючи в гімназії у Станіславі (1911-1913 р.р.), він став засновником Музичної школи, а згодом у Тернополі (1928 р.) – організатором і управителем філії Львівського Вищого музичного інституту. Свою викладацьку діяльність він поєднував з роботою піаніста-акомпаніатора. З метою поповнення фортепіанного педагогічного репертуару, якого на той час в західних областях України було дуже мало, він пише ряд п'єс для дітей. Тематична та дидактична спрямованість цих творів, опора на національний фольклор споріднюють їх з аналогічними львівськими виданнями 30-х років – фортепіанними мініатюрами В.Барвінського, Н.Нижанківського, М.Колесси. В.Безкоровайний залишився осторонь нових віянь в європейській музичній культурі XX ст. – експресіонізму, неоромантизму, неофольклоризму. У своїй фортепіанній творчості, орієнтованій на пропаганду української музики, композитор звертається до побутових жанрів (пісні, танцю, маршу) і спирається на синтез традицій українського фольклору і стилістики західно-європейської музики кінця XIX ст.

Основну частину фортепіанних творів для дітей В.Безкоровайний написав, вже перебуваючи в еміграції в США. З 1948 р. і до кінця свого життя композитор проживає в м. Буффало. Його активне творче життя продовжується і там: він керує українським хором, акомпанує на концертах, пише композиції і вчить гри на фортепіано. В архівних документах композитора, переданих в Україну його донькою – п. Неонілою Стецьків-Безкоровайною, зустрічаються листи, у яких вчителі українських музичних шкіл в еміграції «просять Поважного Професора музики скомпанувати твори для дитячого репертуару» [2, 644].

Всі свої твори, написані і в Україні, і за її межами, В.Безкоровайний розглядав як дидактичний матеріал. Композитор запропонував розподіл фортепіанного репертуару на шість років навчання залежно від рівня складності п'єс, про що свідчить каталог цих творів, власноруч складений В.Безкоровайним¹.

Репертуар перших трьох років навчання складають його власні опрацювання українських народних пісень та танців, серед яких – обробки жартівливих та танцювальних мелодій («Ой, під гаєм», «Бодай ся когут знудив», «І шумить, і гуде», «Гандзя», «Ой, дівчина-горлиця», «Сусідка», «Женчичок»), ліричних («З тої гори», «Човен хитається», «Сонце низенько», «Взяв би я бандуру», «Ой, не світи, місяченьку», «Не ходи, Грицю»), стрілецьких та маршових пісень («Марширують вже повстанці», «Гей, там, у Вільхівці», «Ой, видно село», «Засвітали козаченьки»), коліскових. Композитор прагнув зберегти мелодіку оригіналу, використовуючи терцієву і секстову втору для її розвитку («З тої гори», *приклад1*) підголоскову поліфонію («Ой, під гаєм»), варіаційно-варіантний тип розвитку («Не ходи, Грицю»).

Приклад1.

¹ Оскільки в творчому доробку В.Безкоровайного налічується понад 100 назв фортепіанних творів, автор статті вважає недоцільним подавати весь список творів, а обмежується лише переліком декотрих із них.

Обробляючи матеріал танцювального жанру – гопака, козачка, аркана, гуцулки, коломийки, тропака, В.Безкоровайний зберігає його етнографічну специфіку та стилістичні особливості. Це твори простої дво- або тричастинної форми, у яких композитор в основному обмежується гармонізацією тематичного матеріалу першоджерела, зберігаючи його інтонаційний розвиток. Деякі з п'єс В.Безкоровайний переклав для фортепіано з цитри (вальс «Пластунка», думка і коломийка «Для розради», танці «Гуцулка», «Козачок»)¹. У навчальний репертуар цих років також увійшли легкі вальси, дві думки і дві сонатини. Ці твори доступні для дитячого сприйняття і не становлять труднощів для їх вивчення та виконання.

З 4-го року репертуар розширюється. Крім обробок українських народних пісень і танців, сюди входить збірка колядок «При ялинці» в перекладі для фортепіано, що містить 16 галицьких колядок. У цій збірці В.Безкоровайний використовує етнографічний матеріал з педагогічною метою. Композитор прагне зберегти оригінальність мелодичного образу, точно цитує народну тему у верхньому голосі. Фортепіанний переклад досить простий і цілком виправданий з огляду на дидактичну спрямованість збірки: прозорий, делікатний гомофонно-гармонічний виклад, ясна і виразна мелодична лінія, піаністична зручність (приклад 2), що дає підставу вважати доцільним використовувати мініатюри збірки в педагогічній практиці.

Приклад 2

The image shows a musical score for a piece titled 'Moderato'. It consists of two systems of music. The first system has the tempo marking 'Moderato' and a dynamic marking 'f'. The second system has a dynamic marking 'p'. Below the musical notation, there are two lines of lyrics in Ukrainian. The first line of lyrics is: 'Во Вишле- с- мі ни- ні во- ан- на: В во- лях сто- ан- тей.' The second line of lyrics is: 'Пре- чиста Ді- ва ро- ді- ла Ся- на.' The second system of music has a dynamic marking 'p' and a final dynamic marking 'ff'. The lyrics for the second system are: 'по- між без- ле- ги сто- яні на с- ні Бог небу- на- тий. на- тей.'

У своїй фортепіанній творчості В.Безкоровайний використав пісенний жанр не лише у вигляді обробки фольклорного матеріалу, де залишив незмінною оригінальну мелодію, збагативши її гармонічними та фактурними засобами. Він звертається до такого жанрового різновиду, як «пісня без слів», продовжуючи, таким чином, традицію західноєвропейського романтизму, започатковану Ф.Мендельсоном-Бартольді і продовжену у творчості таких українських композиторів, як М.Лисенко, С.Людкевич, Д.Січинський, В.Барвінський.

«Заколисна пісня» (твір 13 В.Безкоровайного, яку він пропонує для 5 року навчання) – це пісня без слів з конкретною програмою: сама назва налаштовує на спокійний характер. Мати, заколисуючи дитину, співає їй ліричну пісню, в якій ділиться своїми почуттями. Виразний виклад музичної думки, широкий спектр виразових засобів, відмінність від інших творів композитора заслугову-

¹ Ці твори В.Безкоровайний написав ще в Україні для цитри - інструменту, який в багатьох родинах української інтелігенції заміняв фортепіано. Але оскільки до середини ХХ ст. цитра повністю зникла з ужитку, композитор переклав їх для фортепіано.

ють на те, щоб зупинитись на цьому творі детальніше.

П'єса написана в тричастинній формі з 4-тактовим вступом та кодою. У крайніх частинах композитор використовує чотирипластову фактуру, де основна роль відводиться крайнім голосам – мелодії та басовій основі (приклад 3а).

Приклад 3а

Середні голоси відіграють роль акомпанементу з елементами підголоскової поліфонії. Лагідний, заколисуючий характер підкреслюється простою гармонією, повільним темпом. Але ритмічна одноманітність акомпанементу, яка характерна для колискових, зовсім не перешкоджає інтонаційному розвитку мелодичної лінії – спокійний, неквапливий поступ мелодії підводить до середньої частини – кульмінації твору (приклад 3б).

Приклад 3б

У цьому розділі змінюється характер п'єси – тріольний хвилеподібний рух вісімок в акомпанементі, чергування низхідних та висхідних інтонацій в мелодії, акорди на арпеджіато, насичене звучання створюють романтично-піднесений настрій. Акомпанемент тут трактується не як пасивно-фігураційний матеріал, а як гармонічна основа, мелодизований співучий супровід. Композитор вдало використовує модуляційні переходи, зміну фактурного викладу та динамічних нюансів для повернення до основного настрою. Дидактична спрямованість цього твору очевидна – перед виконавцем постають конкретні завдання, що полягають у майстерному відтворенні м'якої мелодії, правильному формуванні безупинної мелодичної лінії, вмілому фразуванні і агогіці, що робить цей твір актуальним та гідним для використання в сучасному педагогічному репертуарі.

На цьому етапі навчання В.Безкоровайним також пропонуються складніші вальси, танго, ноктюрни, сонати⁴. Очевидно, не всі твори із запропонованих композитором можна віднести саме до дитячого репертуару: складна фактура (охоплення широкого діапазону клавіатури, використання чотиризвучних акордів, октавних пасажів, регістрових стрибків) і, особливо, тематика окремих п'єс (танго – «Кохав», «Ти вже не мій», обробки любовних романсів – «Хризантеми», «Чари ночі»; «Valse triste», «Poeme erotique») не відповідають таким вимогам дитячого репертуару, як доступність сприйняття (коли образний зміст п'єси близький розумінню дитини і передає світ її переживань і захоплення) і виконання. Хоча, напевно, не можна заперечувати дидактичну і художню цін-

⁴ На даний час фортепіанні сонати В.Безкоровайного готуються до друку.

ність декотрих з них (наприклад, ноктюрнів), адже виконання складніших творів вимагає вдосконалення піаністичних навичок, що сприяє не тільки технічному, а й емоційному розвитку юних виконавців, оскільки розширення тематики творів, поглиблення образного змісту розвиває в них творчу уяву і збагачує їх внутрішній світ.

У фортепіанному педагогічному репертуарі В.Безкоровайного окремої уваги заслуговують чотири п'єси – «Танець Нілюсі», «Танець Любчика», «Вальс Роми» і «Вальс Андрійчика». У цих творах, написаних для власних дітей та онуків – доньки Неоніли та сина Любомира, онуків Роми і Андрія, В.Безкоровайний продовжує традицію, започатковану західноєвропейськими композиторами (Й.Бахом, В.Моцартом, Р.Шуманом, К.Дебюссі) – присвячувати твори своїм дітям.

Крім своєї дидактичної спрямованості, ці п'єси є цінними, оскільки їх музика носить асоціативно-зображальний характер: викликає в уяві конкретний образ. Веселий, запальний характер «козачка» в «Танці Нілюсі» вочевидь відповідає образу «Нілюсі» (як лагідно називав свою донечку композитор) – життєрадісної, енергійної, рішучої дівчинки, яка однак не позбавлена суто жіночих рис – ніжності, лагідності, витонченості (цю іншу грань образу доньки композитор передає в середній частині – делікатній, граціозній «польці»). «Вальс Роми» (приклад 4), сповнений вишуканості і водночас безтурботності, вимальовує образ безпосередньої, широї дитини, сповненої райдужних мрій.

Приклад 4.

Проста, дещо сентиментальна мелодія «Вальсу Андрійчика» (на кшталт мотиву поширених на той час «музичних скриньок») передає характер доброго, сором'язливого маленького хлопчика. Ці особисті «замальовки» зворушують ширістю почуттів. І незважаючи на їхній салонний колорит (що є характерним для танцювальних мініатюр багатьох композиторів української діаспори), не можна недооцінювати художню вартісність цих п'єс. Невимушеність висловлювання, безпосередність емоцій вдало поєднуються зі зручним фортепіанним викладом – прозора і водночас повнозвучна фактура, нескладний гармонічний супровід, витриманий в традиціях класичної західноєвропейської музики, доступна для дитячого сприйняття проста тричастинна форма. Ці п'єси заслуговують уваги з точки зору оцінки навчально-методичної спрямованості, оскільки розвивають в дитини певні піаністичні навички (майстерність агогіки та фразування, володіння акордовою та октавною технікою, технікою регістрових стрибків і позиційної гри) та творчу уяву.

До педагогічного репертуару В.Безкоровайного належать також обробки українських народних пісень і танців для виконання в 4 руки («І шумить, і гуде», «Вийшли в поле косарі», «На городі калинонька», вальс «Вільхівка», марші «Гей, марширують...», «Ой, видно село»). Зберігши інтонаційно-мелодичну основу, композитор збагачує гармонічний супровід несподіваними модуляційними переходами та відхиленнями. В партії 1-го фортепіано В.Безкоровайний традиційно використовує в

мелодії терцієву і секстову втору. Партія 2-го фортепіано не тільки виконує партію супроводу і метро-ритмічного стержня, а й іноді дублює окремі мелодичні звороти партії соліста. Використання цих творів у фортепіанному педагогічному репертуарі на той час було надзвичайно важливим, оскільки західноукраїнські композитори ХХ ст. майже не зверталися до ансамблевих творів⁵. Актуальним воно залишилось й на даний час, оскільки в музичних школах відчувається «репертуарний голод» на фортепіанні ансамблеві твори на національному пісенному матеріалі.

Окрему сторінку музики для дітей В.Безкоровайного займає оперета-казка «Червона шапочка», написана для солістів, хору і балету в супроводі фортепіано.

У творчості композиторів західноукраїнської діаспори ХХ ст. жанри опери та оперети на казковий сюжет посіли значне місце. Ідея написання дитячих опер, розрахованих не тільки на слухання, але й на виконання дітьми, була сформована в творчості М.Лисенка («Коза-Дерева», «Пан Коцький», «Зима і Весна») і К.Стеценка («Івасик-Телесик», «Лисичка, Котик і Півник»). Пізніше вона розвинулася в творчості О.Залеського («Цвіркунчик»), А.Гнатишина («Бабусина пригода»), Б.Вахнянина («Попелюшка» – незавершена), С.Туркевич-Лукіянович («Цар Ох», «Куць», «Яринний городчик»). Звернення композиторів-емігрантів до цих жанрів не було випадковим. Призначення творів – не тільки музичне, але й виховне, педагогічне. Написані зі спеціальною метою – створити для українських дітей в іншомовному середовищі музично-сценічний репертуар для виконання, ці опери й оперети виражають патріотичну ідею любові до України, поваги до її національних традицій. Важливо зазначити, що всі вищезгадані твори західноукраїнських композиторів розраховані не тільки на вокальне дитяче виконання, але й на інструментальне, зокрема «Червона Шапочка» В.Безкоровайного, «Цвіркунчик» О.Залеського та «Цар Ох» С.Туркевич-Лукіянович написані з фортепіанним супроводом (в інших творах інструментальні партії виконують дитячі оркестри різного складу).

Оперета-казка «Червона Шапочка» – один з останніх великих творів В.Безкоровайного. Цей твір став результатом спільної роботи композитора з українським поетом-емігрантом Леонідом Полтавою (наступним їхнім проектом була дитяча опера «Лісова царівна», яка, на превеликий жаль, не була завершена у зв'язку зі смертю В.Безкоровайного). Вперше казка-оперета «Червона Шапочка» з'явилася друком на сторінках дитячого журналу «Веселка» в 1961 р., і після цього сотні дітей побачили її на сценах українських дитячих театрів у США, Канаді, Австралії.

За словами авторів, «сюжет оперети побудований на світовому мандрівному мотиві, але дія перенесена в Україну – в Карпати». [1, 2] Крім традиційних головних героїв казки – Червоної Шапочки, Вовка і Бабусі, в опереті задіяні персонажі українського фольклору – Гуцул-мисливець, Мавка, пес Бровко. Ідея оперети – традиційна для українських казок перемога Добра над Злом. Музика «Червоної Шапочки» була пристосована до виконавських можливостей дітей української діаспори. Весь музичний матеріал оперети побудований на національному, зокрема гуцульському, фольклорі⁶.

Музична частина оперети складається з таких інструментальних номерів: Увертюри, музичної картини «Схід сонця», музики до «Балету квітів», заключної Коломийки. Розмовні діалоги чергуються з «Пісенькою квітів», «Піснею Гуцула-мисливця», хором квітів, «Пісенькою про Матусю», хором «Настав тут Вовкові кінець!».

У «Червоній Шапочці» В.Безкоровайний знову звертається до традиційних жанрів української музики – маршу, танцю, пісні. В I розділі увертюри звучать інтонації стрілецького маршу «Гей, там на горі Січ іде» як утвердження непереможності Добра. Образ Червоної Шапочки розкривається через танцювальне і ліричне начало – «галоп» з II розділу Увертюри передає веселий, життєрадісний характер дівчинки, її безтурботний настрій, а в «Пісеньці про Матусю» вона постає як лагідна, ніжна, любляча донечка. Крім особистісної характеристики, «Пісенька про Матусю» – це данина національній традиції – повага і любов до Матері-Берегині. Мелодія «Верховини» під маршовий акомпанемент слугує характеристикою образу Гуцула-мисливця, (приклад 5) – палкого патріота і безстрашного захисника своєї землі.

⁵ Крім п'єс для виконання в 4 руки В.Безкоровайного, відомими є фортепіанні дуети Б.Кудрика (1897-1952) та «Українські народні пісні» в 4 руки В.Витвицького (1905-1999).

⁶ Аналізом музичного матеріалу оперети-казки «Червона Шапочка» автору статті послугував клавір.

Приклад 5

Заключна запальна «Коломийка», (приклад 6) створює картину народного свята, коли спільна радість і перемога об'єднують людей.

Приклад 6

Оскільки кожна сцена оперети є завершеним і цілком самодостатнім фортепіанним номером, кожен з них може виконуватися як окрема п'єса сучасного педагогічного репертуару.

Фортепіанні твори для дітей В.Безкорвайного, породжені ностальгією за традиціями української культури, мали своєрідне «надзавдання»: навчаючи гри на фортепіано за допомогою фольклорних наспівів, передати українським дітям на чужині атмосферу рідного дому, подиху рідної землі. Запропонований огляд цих творів є підставою для того, щоб розглядати їх як гідний внесок у фортепіанну дитячу педагогічну літературу. Цим композиціям властива виразова конкретність музики, завдяки чому вони є цікавими та доступними для дітей. Необхідно сприяти їх популяризації в сучасній практиці музичних шкіл та шкіл мистецтв як творів, котрі віддзеркалюють національну ментальність українців і знайомлять дітей з нашою культурною, зокрема музичною спадщиною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безкорвайний В. Червона шапочка (оперета-казка на 3 дії). Клавір. Передмова автора. – Торонто-Нью-Йорк: Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, 1969. – С. 2.
2. Воробкевич Т. Передмова до збірки колядок для фортепіано «При ялинці» В.Безкорвайного. – Львів: Сполом, 2006. – С. 3-6.
3. Гайдукевич Я. Вибрані листи з архіву Василя Безкорвайного //Тернопілля'97: Регіональний річник. – Тернопіль: Збруч, 1997. – С. 645-650.
4. Медведик П. Василь Безкорвайний – композитор, диригент, піаніст-аккомпаніатор, засновник музичних шкіл, хорів, оркестрів, диригент хору Тернопільського «Бояна» //Джерело: Науково-краєзнавчий часопис Тернопілля. – 1994. – № 1. – С. 212-220.
5. Полякова І. Відомості про композитора (передмова до збірки колядок «При ялинці» в пе-

рекладі для фортепіано В.Безкоровайного //Прикарпатський університет ім.В.Стефаника, кафедра музикознавства: Івано-Франківськ, 1999. – С. 5-8.

6. Толошніак Н. Творча та музично-просвітницька діяльність Василя Безкоровайного //Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство. – Вип.І. – Івано-Франківськ, 1999. – С.163-168.

НОТОГРАФІЯ ТВОРІВ:

1. Безкоровайний В. При ялинці. Збірка колядок для фортепіано. – Львів: Сполом, 2006. – 15 с.
2. Безкоровайний В. При ялинці. Збірка колядок в перекладі для фортепіано з текстами. – Івано-Франківськ, 1999. – 31 с.
3. Безкоровайний В. Легкі твори на фортеп'ян: 1.3 тої гори. 2.Ой під гаєм. – Львів-Тернопіль: Літос, б.р. – 2 с.
4. Безкоровайний В. Легкі твори на фортеп'ян .3.Ой дівчина горлиця. 4.Чи є в світі молодичця. – Львів-Тернопіль: Літос, б.р. – 2 с.
5. Безкоровайний В. Червона Шапочка (казка-оперета на 3 дії). Клавир. – Торонто-Нью-Йорк: Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, 1969. – 22 с.
6. Безкоровайний В. Легкі твори на фортеп'ян . Заколисна пісня, тв.13. – Львів -Тернопіль: Літос,б.р. – 4 с.
7. Безкоровайний В. Копії рукописів: Танець Нілосі. Вальс Роми. Вальс Андрійчика. Ой видно село (в 4 руки). І шумить, і гуде (в 4 руки). Українські танці (на фортеп'ян) II. Зібрав Євген Турула. – Київ-Ляйпціг: Українська накладка. – с.14-15.

Iryna Novosyadla

THE PIANO WORKS FOR CHILDREN BY VASYL BEZKOROVAYNYU

In this article the piano works for children by West Ukrainian composer of 20 th century Vasyly Bezkorovaynyu, i.e. arranged folk songs, dances and other composer's pieces, are analyzed in the context their didactic direction.

Key words: pedagogical repertoire, piano pieces, methodical direction.

Ярема Садівський

«ROMANZA» ОЛЕКСАНДРА КОЗАРЕНКА В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОГО КАМЕРНОГО ТРОМБОННОГО РЕПЕРТУАРУ

У статті здійснено огляд становлення камерних жанрів української тромбонної музики та аналіз «ROMANZA» О. Козаренка як неординарного зразка вказаного жанру.

Ключові слова: камерно-інструментальна музика, жанр, стиль, форма.

Камерно-інструментальна музика віддавна вважається своєрідним барометром зрілості національної музичної культури. Її жанрова, стилістична, темброва різноманітність свідчить про високий освітній, технічний, мистецький рівень композиторського та виконавського потенціалу.

Камерна музика являє собою особливий розділ композиторської творчості, її функції в різні епохи розвитку музичного мистецтва були дуже відмінними, і це зумовлювало «обличчя» жанрової групи, її мистецькі завдання, форми та виразові засоби. Епоха бароко-класицизму виявила трактування камерного жанру як музики фонові та розважальної, у ХІХ ст. камерні жанри – найістотніша сфера прояву інтимного, сповідального характеру спілкування «від серця до серця» з кожним слухачем зокрема і, звичайно ж, обширна за розмахом група творів від найпростіших форм побутового чи салонного музикування до ефектних зразків пописово-концертних творів епохи виконавців-віртуозів. У ХХ столітті – це основна галузь творчого, стилістичного та технічного експерименту, здобутки якої проєктуються на глобальні визначальні жанри епохи.